

Itt vagyunk a XXI. század küszöbén, és a jetikérdés még mindig nem oldódott meg. Mit tehetünk? Olvassuk továbbra is a rögtön „kacsának” minősített beszámolókat? Próbáljuk leleplezni az analmukban lábnyomokat gyártó amerikaiakat? Vagy igyekezzünk a témát tudományos alaposággal körüljárni? Szerencsére napjainkban ez a tendencia, de a világ tudósai közül még mindig sokan vesztik el állásukat vagy akadémiai tagságukat azért, mert komolyabban kezdenek foglalkozni a dologgal.

A probléma ott kezdődik, hogy az óriás emberszabású majmokról szóló történetek nemcsak a harmadik világból érkeznek, azaz már nemcsak a himalájai havasi emberről, a tulajdonképpeni jetiről beszélünk, hanem az amerikai nagylábúról, azaz „bigfoot”-ról is.

Abba még sokan beleyugodnának, ha valahol Ázsiában találnának egy nagytestű majmot, de hogy a világ egyik legfejlettebb országa, az Amerikai Egyesült Államok területén fedezzenek fel bármit, az már valóban képtelenség lenne.

Saskatchewan = Jetiföld?

Az, hogy még mindig léteznek a tudomány számára ismeretlen, nagytestű fajok, egyértelmű. Elég, ha a közelmúltban felfedezett patásokra (Természet 1998/1.) illetve a jelen lapszámban ismertetett új majomfajokra gondolunk. Tény, hogy az USA területén élt és brutálisan kiirtott indián népcsoportok hiedelemvilágának szerves része volt egy hatalmas, emberszabású lény, melyet több néven (pl.: sasquatch) említettek, így az első fehér

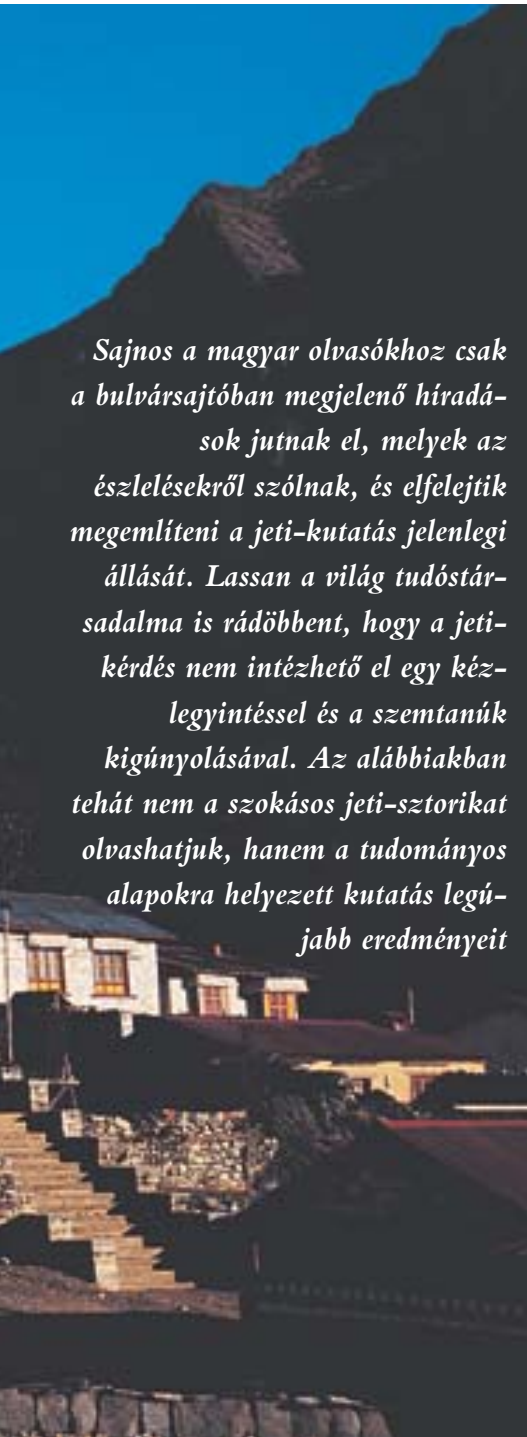

Nem létező állat létező szőrszála A Jeti nyomában

telepesek tudtukon kívül a kanadai Saskatchewan tartományt is róla nevezték el. Tény, hogy több ezren láttak hasonló lényeket Észak-Amerika érintetlen, hatalmas és lakatlan erdősegeiben. A szemtanúk között nemcsak alkoholistává tett indiánok szerepelnek, hanem állami tisztségeket betöltő, a területet és az ott élő állatokat alaposan ismerő vadőrök, vadászok, katonák, favágók stb. Közülük sokan lelkiismeretesen készítenek gipszöntvényt a lábnyomokról, és áldozzák fel szabadidejüket a jetikutatásnak. Nem azért teszik, hogy a címlapra kerüljenek. Az eddig előkerült több ezer lábnyom már nem hír a médiában, de egy-egy filmfelvétel még mindig szenzációszámba megy.

A nepáli jeti-relikviák többségét a 3860 m magasán található Tengboche kolostorban őrzik

Sajnos a magyar olvasókhhoz csak a bulvársajtóban megjelenő híradások jutnak el, melyek az észlelésekről szólnak, és elfelejtik megemlíteni a jeti-kutatás jelenlegi állását. Lassan a világ tudóstársadalma is rádöbbsent, hogy a jetikérdés nem intézhető el egy kézlegyintéssel és a szemtanúk kigúnyolásával. Az alábbiakban tehát nem a szokásos jeti-sztorikat olvashatjuk, hanem a tudományos alapokra helyezett kutatás legújabb eredményeit

A nagylábú kutatói

Napjainkban a bizonyítékok bevizsgálására már nem a televízió kéri fel a szakértőket, hanem a kutatásokat koordináló Bigfoot Terepkutatók Szervezete (BFRO, *Bigfoot Field Researchers Organization*). A társaság tagjai akadémikusok, antropológusok, primatológusok és biológusok a tudomány minden területéről. Céljuk, hogy segítsék a kutatókat, és egy helyre gyűjtsék a rendelkezésre álló adatokat. A nagytestű állatok életmódjának tanulmányozásában bevált módszereket és technikákat alkalmazzák, hogy közelebb kerüljenek ehhez az új majomfajhoz. Kutatásokra ösztönzi őket, hogy egyre több szakember fogadja el és támogatja munkájukat, köztük a neves főemléskutató, Dr. Jane Goodall is. Szerinte az eddig összegyűlt és

jelenleg múzeumokban őrzött bizonyítékok alapján komolyan kell foglalkozni annak a lehetőségével, hogy egy új majomfajjal állunk szemben. Hasonló véleményen van Dr. Russel A. Mittermeier, a Conservation International elnöke, aki maga is több majomfajt fedezett fel és írt le a tudomány számára. Vajon ismernénk-e a gorillát, ha senki nem vette volna komolyan a sűrű afrikai őserdőből érkező első beszámolókat, melyek egy hatalmas, emberszerű lényről szóltak, aki elrabolja az embereket? Gorillakutatók beszámolóit szerint egyáltalán nem könnyű egy olyan csapatot becserkészni, amelyik ismeri

az embert, és hallott már puskalövést. Sokak szerint addig jó a nagylábúnak, míg be nem fogják vagy le nem lövik az első példányt.

Hogy van ez a tigriseknél?

A BFRO kutatómunkája nagyban hasonlít a rejtett életmódot folytató nagymacskák viselkedésének tanulmányozásához. Jó példát jelentenek erre a tigrisekkel foglalkozó kutatók, akik sokszor hónapokig követik az állat lábnyomait, hallják hangját és találják meg életnyomait, mire egyszer is megpillanthatják. De nem adják fel. A terepjárókkal még járható ösvénytől többnapi gyaloglással érik el az állat igényeinek leginkább megfelelő életteret, ahol kihelyezik kameracsapdáikat, és reménykednek. Elsősorban abban, hogy jó helyre tették az önműködő fényképezőgépet rejtő dobozt, másodsorban abban, hogy nem egy vadász találja meg és teszi tönkre vagy lopja el a drága berendezést. Pár hét múlva ellenőrzik először a kamerákat, és szerencsések, ha 5-10 felvételt találnak rajta, ami persze bármilyen nagytestű állattól származhat. Ha sikerült tigrist fotózni, akkor végre tudják, hogy az állat milyen nemű, hány éves, és minek alapján lehet megkülönböztetni fajtársaitól. Visszatérnek, és újabb kamerákat helyeznek ki. Egyet célszerű oda tenni, ahol lefotózták a tigrist, a többit pedig ettől távol (értsd: 10-20 km-re), hogy feltérképezzék a tigris vagy tigrisek territóriumának határait. Eközben telnek a hónapok, és még mindig alig tudnak valamit az általuk kutatott állatról. Mindez hasonlóan működik a bigfoot-kutatásnál is, azzal a különbséggel, hogy az egész világot átfogó Tigriskampányhoz hasonló pénzgyűjtő akció hiányában a nagylábú kutatására mindenki a saját pénzét költi.

Szőrszálhasogatás?

Azoknak, akik a modern kutatási eszközökben bíznak, talán meggyőző lehet a legutóbb Bhutánban talált szőrszálak elemzése. Bryan Sykes, a humán genetika professzora az Oxfordi Molekuláris Gyógyászati Intézetben egyike azon kutatóknak, akik már számtalan ismeretlen eredetű szőrszálát azonosítottak DNS-análízis alapján. A bhutáni szőrök esetében is az ő segítségét kérték. A professzor csupán annyit tudott megállapítani, hogy azok semmilyen ma élő majomtól vagy ragadozótól (pl. medve) nem származhatnak...

buzás

Ajánlott linkek:

www.cryptozoology.com
www.bfro.net/ - Bigfoot Field Researchers Organization (BFRO)
www.internationalbigfootsociety.com/ - International Bigfoot Society
www.lorencoleman.com/ - Loren Coleman, a neves cryptozoológus honlapja